

မဂ္ဂင် (၁၂) ပါး

အရိယာမဂ္ဂင်(သမ္မာမဂ္ဂင်)(သုဂတိမဂ္ဂင်) (၈)ပါး		မိစ္ဆာမဂ္ဂင် (ဒုဂ္ဂတိမဂ္ဂင်) (၄)ပါး	
ပညာ	သမ္မာဒိဋ္ဌိ	ကာရက(အလုပ်) မဂ္ဂင်(၅)	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
	သမ္မာသင်္ကပ္ပ		မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ
သမာဓိ	သမ္မာဝါယာမ		မိစ္ဆာဝါယာမ
	သမ္မာသတိ		
	သမ္မာသမာဓိ		မိစ္ဆာသမာဓိ
သီလ	သမ္မာဝါစာ		ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင် (၃) (ကြိုတင်ဆောက်တည်)
	သမ္မာကမ္မန္တ		
	သမ္မာအာဇီဝ		

သစ္စာ (၄) ပါး

ဝိပဿနာ		အကျိုးသစ္စာ		အကြောင်းသစ္စာ	
တရားရှု	လောကီသစ္စာ ဝဋ်	ဒုက္ခ သစ္စာ	မွေး၊အို၊နာ၊သေ၊ မုန်းမှုဆုံ၊ ချစ်မှုကွဲ လိုတာမရ၊ မရကိုလိုချင် စွဲလန်းမှု တွယ်တာမှု ခန္ဓာ (၅)ပါး	သမုဒယ သစ္စာ	လောဘ(တဏှာ)
မရှုရ	လောကုတ္တရာသစ္စာ ဝိဝဋ်	နိရောဓ သစ္စာ	နိဗ္ဗာန်	မဂ္ဂသစ္စာ	မဂ္ဂင်(၈)ပါး

မှတ်ချက်= ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အာရုံမပြုနိုင်သော တရားဖြစ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာသစ္စာများကို ဝိပဿနာမရှုရ။

အမှန်တရားများကို

၁။ နာယူလေ့လာသိ (သစ္စဉာဏ်) (ပရိယတ္တိ)

၂။ ကျင့်သုံးသိ (ကိစ္စဉာဏ်) (ပဋိပတ္တိ)

၃။ ဆုံးဖြတ်သိ (ကတဉာဏ်) (ပဋိဝေဓ)

သုံးမျိုးလုံး ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိအောင် အားထုတ်ရမည်။

စရိုက်နှင့် ကမ္ဘဋ္ဌာန်း

စရိုက် (၆)ပါး	ကမ္ဘဋ္ဌာန်း (၄၀)	ဈာန်ရ	ဈာန်မရ
ရာဂစရိုက်	အသုဘ(၁၀) ပါး၊ ကာယဂတာသတိ	ပထမဈာန်	
ဒေါသစရိုက်	မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ၊ နီလစသော ကသိုဏ်း(၄)ပါး	စတုတ္ထဈာန်အထိ ပဉ္စမဈာန်သာ ပဉ္စမဈာန်အထိ	
မောဟစရိုက် ဝိတက်စရိုက်	အာနာပါန	ပဉ္စမဈာန်အထိ	
သဒ္ဓါစရိုက်	ဗုဒ္ဓါနုဿတိစသော (၆)ပါး		ဈာန်မရ
ဗုဒ္ဓိစရိုက်	မရဏဿတိ၊ ဥပသမာနဿတိ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ၊ ဓာတ်ကြီး(၄)ပါး		ဈာန်မရ
စရိုက်(၆)ပါးလုံး	ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာကာသ၊ အာလောက ကသိုဏ်း (၆)ပါး၊ အာရပ္ပ (၄)ပါး	ပဉ္စမဈာန်အထိ ပဉ္စမဈာန်သာ	

(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပ၊ ၁၁၀)

ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ၊ မေတ္တာသုတ်အဖွင့် (၁၉၈) ၌

ဒေါသစရိုက်ရှိသူအား ဗြဟ္မဝိဟာရ (၄) ပါး

မောဟစရိုက်ရှိသူအား မရဏဿတိ စသည်

ဝိတက်စရိုက်ရှိသူအား အာနာပါနဿတိ၊ ပထဝီကသိုဏ်းစသည်

ဗုဒ္ဓိစရိုက်ရှိသူအား ဓာတ်ကြီး (၄) ပါးစသည် သင့်လျော်၏ဟုဆို၏။

အမျက်ဒေါသစိတ် ဖြစ်နေလျှင် မေတ္တာပွားပါ။

နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲလိုစိတ် ဖြစ်နေလျှင် ကရုဏာပွားပါ။

မနာလိုဝန်တိုစိတ် (အရတိ) ဖြစ်နေလျှင် မုဒိတာပွားပါ။

သူတပါးကို ထိပါးခြင်း(ပဋိဇာ) ဖြစ်နေလျှင် ဥပေက္ခာပွားပါ။

ရာဂ ဖြစ်နေလျှင် အသုဘပွားပါ။

မာန်မာန ဖြစ်နေလျှင် အနိစ္စရှုပါ။ (မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ၊ ၈၃-၉။)

ဝိတက်ဖြစ်နေလျှင် အာနာပါနရှုပါ။ (မေဃိယသုတ်၊ ဥဒါန၊ ၁၁၆)

ဓမ္မကျင့်နည်း (၄) မျိုး

- ၁။ သမထယာနိကနည်း   သမာဓိကို ရှေ့သွားပြုပြီး ဝိပဿနာကို နောက်ထားကာ ရှုနည်း။
- ၂။ ဝိပဿနာယာနိကနည်း   ဝိပဿနာကို ရှေ့သွားပြုပြီး သမာဓိကို နောက်ထားကာ ရှုနည်း။
- ၃။ ယုဂနဒ္ဒနည်း   သမထ ဝိပဿနာတို့ကို အစုံလိုက်တွဲပြီး ရှုနည်း။
- ၄။ ဓမ္မဒ္ဓစ္စဝါရနည်း   တရားနှင့်ပတ်သက်သော ဥဒ္ဓစ္စကို ဖယ်ရှား၍ လမ်းမှန်ညွှန်ပြသော
နည်း။

(အံ၊၁၊ယုဂနဒ္ဒသုတ်၊၄၇၅။ ပဋိသန္တိဒါပါဠိ၊ ၂၈၃)

တရားကျင့်ခြင်း၏ ကောင်းသောရည်ရွယ်ချက် (၄) မျိုး

- ၁။ ကိုယ်နှင့် နှုတ်သံ ထိန်းသိမ်းရန် ရည်သန်ကျင့်ရမည်။
- ၂။ မကောင်းစိတ်မှန် ပယ်စွန့်ရန် ရည်သန်ကျင့်ရမည်။
- ၃။ ပူပန်မှုမှန် ကင်းကွာရန် ရည်သန်ကျင့်ရမည်။
- ၄။ ပူပန်မှုမှန် ချုပ်ငြိမ်းရန် ရည်သန်ကျင့်ရမည်။

တရားကျင့်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်အလွဲအမှား (၅) မျိုး

- ၁။ လူအပေါင်းထံ အံ့ဩရန် ရည်သန်မကျင့်ရ။
- ၂။ လူဖိတ်ကြားရန် မြူဆွယ်ရန် ရည်သန်မကျင့်ရ။
- ၃။ ပစ္စည်းပေါများ လူလေးစားရန် ကျော်ကြားရန် ရည်သန်မကျင့်ရ။
- ၄။ အပြစ်ရှာကြံ ကင်းလွတ်ရန် ရည်သန်မကျင့်ရ။
- ၅။ ကိုယ်ကျင့်မှုကံ လူသိရန် ရည်သန်မကျင့်ရ။

(အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊စတုတ္ထနိပါတ်၊ဗြဟ္မစရိယသုတ်၊ အံ၊၁၊၃၃၄။)